Korneti'den Makedonya'ya Yatırım Daveti

Makedonya Ankara Büyükelçisi Melpomeni Korneti, Türkiye ile Makedonya arasında tarihi geçmiş ile Osmanlı döneminden bu yana paylaşılan birçok kültürel değer olduğunu, eğitimden ekonomiye, kültürden sağlığa kadar iki ülke arasında anlaşmalar imzalandığını hatırlatarak Türk işadamlarını bu gelişim sürecine, kâr sağlamaya ve Makedonya'daki hayatın tadını çıkarmaya davet etti.

→ Hazırlayan: Nart BOZKURT

Yeniden yapılanmalarla serbest piyasa ekonomisi ve demokratik toplumu güçlendirmeye yönelik siyasi ve ekonomik reformlarla hızla gelişmekte olan Mekodanya Cumhuriye'nin Ankara Büyükelçisi Melpomeni Korneti, Türk işadamlarını Makedonya'da yatırıma davet ettiği söyleşimizde sorularımızı şöyle yanıtladı:

● Makedonya nasıl bir ülke, ekonomik ve sosyal göstergeleri neler?

Öncelikle söylemeliyim ki, Makedonya doğal güzellikler bakımından oldukça zengin ve pek çok medeniyetin kültürel mirasına sahip, çok güzel bir ülke. Balkanlarda stratejik bir pozisyona sahip, yaklaşık 25 bin km2 yüzölçümlü ve 2,1 milyon nüfuslu Makedonya Cumhuriyeti, 8 Eylül 1991 tarihinden beri bağımsız bir devlet. Öncesinde Makedonya, 1944 yılından itibaren, Eski Yugoslavya Federasyonu'na bağlı bir federal Cumhuriyetti. Türkiye Cumhuriyeti, Makedonya bağımsızlığını kazandıktan sonra, ilk diplomatik ilişkileri kuran ülkelerden biri ve mükemmel ikili ilişkilerimiz pek çok alanda işbirliğini kapsamakta. Fakat ben yine de belirtmeliyim ki, ekonomik işbirliğimizi daha da geliştirmeliyiz ve eminim ki bunun için önümüzde, Türk ve Makedon halkının birbirlerine karşı besledikleri dostane duygular başta olmak üzere pek çok fırsat yaratacak nedenler var. Etnik Türklerle ortak bir tarihi ve kültürü paylaşmamızın yanı sıra, Türkiye'de yaşayan ve ailelerinin kökleri ülkemize dayanan pek çok Türk var.

Makedonya Cumhuriyeti, Nisan 1993 yılından beri Birleşmiş Milletler'e (UN), 2003 yılından beri Dünya Sağlık Örgütü'ne (WTO) ve 2006 yılından beri de Orta Anadolu Serbest Ticaret Anlaşması'na (CEFTA) üyedir. Nisan 2001'de Makedonya, Güneydoğu Avrupa bölgesinde Avrupa Birliği'yle (AB) Stabilizasyon ve Birleşme Anlaşması (SAA) imzalayan ilk ülke olmuştur ve Aralık 2005'ten beri AB'ye aday ülke konumundadır. Makedonya Cumhuriyeti, AB üyeleriyle, EFTA ve CEFTA'yla olmak üzere üç tane çok taraflı serbest ticaret anlaşmasına sahiptir. Bu anlaşmalar Makedonya'ya 650 milyon tüketicinin olduğu bir piyasaya giriş sağlamakta. Ayrıca bütün bu veriler, Makedonya'daki Türk işadamları ve yatırımcılarının AB'ye ihracat yapmaları konusunda bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Ülkemizde geçen yıl, gayri safi yurtiçi hâsıla 5,4 milyar dolar ve kişi başına düşen milli gelir ise iki bin 464 dolar olarak ölçüldü. 2008 yılının üçüncü çeyreğin sonunda gayri safi yurtiçi hâsıla büyümesi yüzde 5,5, yüksek mali disiplin ve sabit para politikasıyla birlikte enflasyon yüzde iki olarak tespit edildi. Makedonya, küresel ölçekte, ekonomik reformları konusunda oldukça yüksek bir sıralamaya sahip. Makedonya'nın eğitim sistemi, yatırımların başarılı olması hususunda hayati önem taşıyan işgücünün, iyi şekilde eğitilmiş ve esnek olmasını sağlamakta. Ekonomimizin en büyük problemlerinden biri, uzun bir değişim sürecinin sonucu olan yüksek işsizlik oranı ise yüzde 33. Bu oran aynı zamanda iş piyasasındaki rekabetin de kaynağı. Sanayi alanında çalışanların ortalama aylık miktarı yaklaşık 330 Avro.

Daha önce de belirttiğim gibi, Makedonya bir CEFTA üyesi ve bütün Güneydoğu Avrupa ülkeleri ve Türkiye ile serbest ticaret anlaşmaları imzaladı. Başlıca ticaret ortaklarımız yüzde 55'i ihracat, yüzde 44'ü ithalat olmak üzere AB devletleri olmakta.

● Makedonya Cumhuriyeti'nde finans sektörü ne durumdadır?

Makedonya istikrarlı bir finansal sisteme sahiptir. Ulusal para birimi olan Denar'ın Avro karşısındaki değeri birkaç yıldır istikrarlıdır. Merkez Bankamız bağımsız bir kurumdur. Bankacılık sektörü ise tamamen özelleşmiştir. T.C. Ziraat Bankası, ilk şubeleri Skopje, Tetovo ve Gostivar'da olmak üzere, on yıldan fazla süredir Makedonya'da işlem yapmaktadır. Bir banka kurmak ve işletmek için gereken koşullar, Makedonya Merkez Bankası tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilmektedir. Küresel ekonomik krizin çok önemli derecede bankacılık sistemimizi etkilemediğini söyleyebilirim.

● Makedonya Cumhuriyeti'nde yatırım yapılabilecek kârlı alanlar hangileridir?

Bilgi teknolojisi üretimi, yiyecek üretimi ve işlenmesi, bankacılık ve enerji sektörü yatırım alanlarının başında gelmekte. Makedonya Hükümeti'nin yatırımları çekmek ve bilgi teknolojisi, tarım ve gıda işleme (bölgenin yüzde ellisi tarıma elverişli alan), kimyasal ve eczacılık sanayi, otomotiv parçaları, tekstil, turizm ve inşaat sektörlerini geliştirmek için bir programı bulunmakta. Yabancı yatırımları çekmek için oluşturulan bu programın, vergi teşvikleri paketini ve birkaç serbest ekonomik bölge içerdiğini vurgulamak isterim. Teknoloji geliştirme için Makedonya Cumhuriyeti'nin serbest bölgeleri şunlardır: Skopje şehrinin yakınlarında iki, başkentte bir, Stip şehrinin doğusunda ve Tetovo (ülkenin kuzeybatısında) şehrinde de bir bölge bulunmakta. Ayrıca, yapı inşaatlarında ve fabrikaların altyapı çalışmalarında birçok avantaj söz konusu. Bunlara örnek olarak arazinin çok düşük bir fiyatla kiralanmasını verebilirim.

Bölgelerde üretilen yiyecekler katma değer vergisine tâbi değildir ve ithal edilen ham maddeler için herhangi bir gümrük ücreti alınmaz. Aynı şekilde, bölgelerde üretim yapanlar, on yıl boyunca elde edilen kârın üzerinden ödenecek ve beş yıl boyunca ödenecek kişisel vergiden muaftır. Umarım siz de, Makedonya'nın birçok iş eleştiri-yazılarında "yatırım cenneti" olarak duyurulmasına katılıyorsunuzdur. Tabii ki, küresel kriz bu etkileri biraz olsun yavaşlatabilir, ancak biz Makedonya'nın hızlı bir gelişim için gereken bütün koşulları taşıdığından eminiz ve Türk işadamlarını da bu gelişim sürecine, kâr sağlamaya ve Makedonya'daki hayatın tadını çıkarmaya davet ediyoruz.

Makedonya Ankara Büyükelçisi Melpomeni Korneti.

Korneti, "TOBB ile sürmekte olan iyi ilişkilerimizden çok memnuniyet duymaktayız" dedi.

● Türk ve Makedon işadamları hangi kanalla işbirliği yapabilir?

Bölgede daha önceden kurulan iş ortaklıkları, altyapısal projelerde bulunan taşeron firmalar (GAMA, Makedonya'da çoktandır bu şekilde faaliyet göstermektedir), üçüncü ülkeleri hedefleyen ortak projelerden biri.

2007/8 döneminde, "İdari giyotin" adı altında birtakım faaliyetlerle, Makedonya'da iş kurma süreci oldukça kısalmış ve basitleştirildi. Tüm ülkede kullanılan "tek seferlik durak" sistemindeki Merkezi Kayıt (CR) verileri sayesinde firmanın kaydolması yaklaşık üç gün sürmekte. Merkezi Kayıt'ta kullanılan oldukça özel bir bilgi servisi ve teknik yardım bürosu bulunmakta. Merkezi Kayıt (CR) ayrıca Makedonya'daki potansiyel iş ortakları hakkında bilgi verir.

● Yabancı yatırımcıların Makedonya'da faaliyette bulunmasının yolları neler?

Yasal olarak, ulusal düzeyde tanınmış özel tüccar, kamu anonim şirketi, komandit şirketi, anonim şirket gibi tüm şirket türlerinden bulmak mümkün. Ben TOBB'un aylık Ekonomi Forum Dergisi okuyucularının düzenli vergi oranları ile ilgilenebileceklerine inanıyorum. Kazanç vergisi, kişisel vergi ve vergi kesintisi yüzde onda sabit kalarak, emekli maaş güvencesine yüzde 21,2, sağlık sigortasına yüzde 9,2 ve yüzde 1,6'sı yeni iş yaratmaya kesilmekte. Genel oran ortalama yüzde sekiz, işlem vergisi yüzde 5-62 arasındadır.

● Turizm potansiyeli nasıl değerlendirilebilir?

Makedonya Cumhuriyeti turizm açısından çok iyi olmasına rağmen belirli yatırımlara ihtiyacı var. Daha önce de bahsettiğim gibi, Makedonya doğal güzellik ve kültürel miras olarak çok zengin, ayrıca Türk yemeğinden çok da farkı olmayan güzel yemeklerimiz var. Turistleri cezbetmek için belirli imkânlar bulunmakta; kültürel ve tarih açısından, dinsel sebepler, kongre, sağlık turizmi, avlanma ve balık tutmak, yamaç paraşütü... Günümüzün hayat şartlarına da bağlı olarak kısmen küçük bir arazi için, dinamik ve uzun olmayan bir ziyarette karşılaşabilecek birçok zorluklar vardır. Turist ziyaretlerini bir kenara bırakacak olursak, Türk İşadamlarının otel ve diğer turizm altyapı işleri için yatırımcı olabilmeleri de mümkündür.

● TOBB bu konuda neler yapabilir? Nasıl katkı sağlayabilir?

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile sürmekte olan iyi ilişkilerimizden ve bilgi alışverişlerimizden çok memnuniyet duymaktayız. İşte bu sebepten dolayı, Makedonya da dâhil olmak üzere birçok elçilik, üst düzey resmi ziyaretler sırasında, bir fırsat buldukları takdirde programlarına TOBB İş Forumu sunuşu ilave etmeyi her zaman planlamaktadırlar. 2006 ve 2007 senelerinde Makedonya Cumhurbaşkanı ve Başbakanı, hem TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, hem de Makedonya ile işbirliği yapmak isteyen işadamlarıyla tanışmışlardır. Ben bu ilişkilerin devam edeceğinden eminim. Ekonomik işbirliğimizi destekleyen bir başka yol ise DEİK Makedonya-Türkiye İş Konseyi. Buna ilaveten, geçtiğimiz günlerde TOBB Genel Sekreteri ve ekibi ile gerçekleştirdiğimiz bir toplantıda paylaştığımız fikirlerden dolayı çok heyecan duymaktayım. Şunu ifade etmek istiyorum; Makedonya'nın farklı sektörlerinde ki iş imkânlarının öncelikle TOBB'da, belki sonrasında Türkiye'nin başka bölgelerinde, sunulması ve daha sonra potansiyel yatırımcılar ile bireysel toplantılar yapılması mümkündür. Üstelik Türk işadamları için Makedonya'ya geziler düzenlemenin ve onların yetkili kişi ve koşulları öğrenmelerine yardımcı olmanın da çok verimli olacağına inanmaktayım. Zaten bu röportaj bu yolda atılan iyi bir başlangıç adımı değil midir? Gerçekten de bu soruları cevaplamak benim için çok hoş bir görevdi. Çok teşekkür ediyorum.